

Ημερίδα

« Φορέας Διαχείρισης Υδατικών Πόρων :

Μια απαραίτητη εκσυγχρονιστική πρωτοβουλία αλλά και αναγκαία προϋπόθεση για την διαφύλαξη της οικολογικής ισορροπίας»

Οργάνωση: ΤΕΕ/Τμήμα Κ-Δ Θεσσαλίας

Λάρισα, 25 Φεβρουαρίου 2014

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

«Φορέας Διαχείρισης Υδατικών Πόρων Θεσσαλίας: Τολμηρός εκσυγχρονισμός για την αντιμετώπιση στρεβλώσεων του παρελθόντος ή ένας ακόμη συμβιβασμός ;»

Κ. Γκούμας

Στ. Τσιτσιφλή

Δομή Υδατικών Πόρων ΤΕΕ Κεντρ. & Δυτ. Θεσσαλίας

Εισαγωγή

Αποτελεί αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι το νερό είναι ο βασικός μοχλός της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτισμικής ανάπτυξης μιας χώρας. Ταυτόχρονα όμως είναι ένα κοινωνικό αγαθό που πρέπει να προστατεύεται, ειδικά στις μέρες μας, που οι συνθήκες της κλιματικής αλλαγής το καθιστούν αγαθό σε ανεπάρκεια. Η ίδια η Οδηγία Πλαίσιο για τα νερά 2000/60 το ονομάζει «κληρονομιά που πρέπει να προστατεύεται» (Οδηγία Πλαίσιο 2000/60).

Πρόβλημα νερού υπάρχει και μάλιστα πολύ έντονο σε πολλές περιοχές του κόσμου (συμπεριλαμβάνονται η Ευρώπη και η Ελλάδα). Χαρακτηριστικά αναφέρεται ο όρος «κρίση νερού» η οποία συνιστάται στο ότι πάνω από 1,1 δις. άνθρωποι στον κόσμο δεν έχουν πρόσβαση σε πόσιμο νερό ενώ πάνω από 2,5 δις. άνθρωποι δεν έχουν πρόσβαση σε υποφερτές εγκαταστάσεις υγιεινής (Alpha bank). Συνολικά η Ελλάδα φαίνεται ότι έχει επαρκείς υδατικούς πόρους για να καλύψει την ζήτηση που παρουσιάζει στο σύνολο των χρήσεων. Το πρόβλημα είναι ότι η κατανομή των υδατικών πόρων είναι άνιση στον χώρο και στον χρόνο.

Στόχος της εισήγησης είναι η έναρξη μιας συζήτησης σχετικά με ένα θέμα που έχει απασχολήσει την πολιτεία, τους επιστημονικούς φορείς αλλά και τους χρήστες του νερού και είναι η δημιουργία ενός Ενιαίου Φορέα Διαχείρισης Υδατικών Πόρων (ΦΟΔΥ) ανά Υδατικό Διαμέρισμα. Η ιδέα της δημιουργίας ενός τέτοιου φορέα είναι σήμερα επιτακτική με δεδομένες τις συνθήκες που υπαγορεύουν την δημιουργία του.

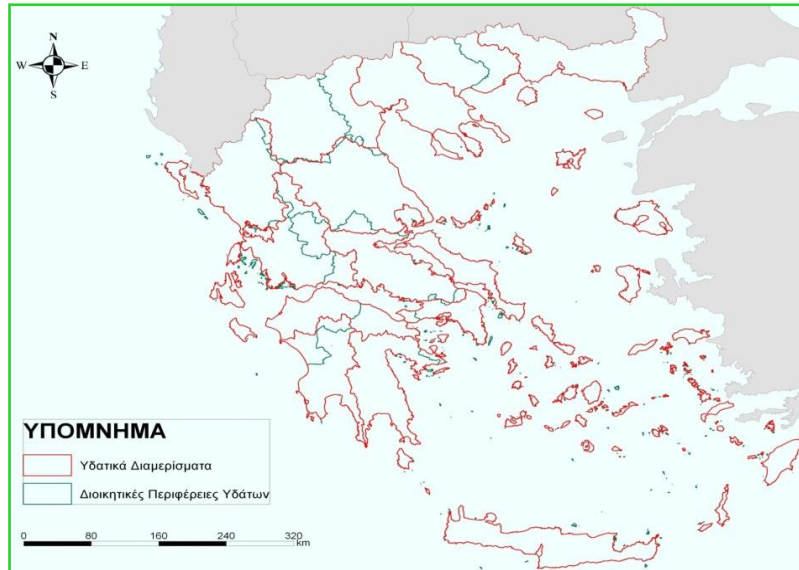
Αναγνώριση προβλημάτων, ελλείψεων και εμποδίων στη διαχείριση των υδατικών πόρων

Οι λόγοι που οδηγούν στην πρόταση δημιουργίας ενός Φορέα Διαχείρισης Υδατικών Πόρων ανά Υδατικό Διαμέρισμα είναι πολλοί και έχουν άμεση σχέση με τις συνθήκες που επικρατούν σήμερα. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Προστασία του περιβάλλοντος: οι συνθήκες της κλιματικής αλλαγής αλλά και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος και συγκεκριμένα των υδατικών πόρων, ειδικά στο υδατικό διαμέρισμα της Θεσσαλίας χρήζουν αντιμετώπισης.
- Μη ταύτιση υδατικών διαμερισμάτων με τα διοικητικά όρια των περιφερειών: Τα όρια των διοικητικών περιφερειών όπως καθορίστηκαν από τον Ν. 3199/2003 ως αρμόδιες για τη διαχείριση των λεκανών απορροής και των υδατικών διαμερισμάτων δεν ταυτίζονται με τα υδρογραφικά όρια (υδροκρίτες). Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την αδυναμία αναγωγής των διαφόρων μεγεθών (αναπτυξιακών, οικονομικών, πληθυσμιακών, κλπ.) σε υδατικές μονάδες χώρου δηλαδή στα υδατικά διαμερίσματα και στις λεκάνες απορροής (Μελέτη ΕΜΠ, 2008). Η Οδηγία επιβάλλει η διαχείριση των 'νερών' να γίνεται στο επίπεδο της λεκάνης απορροής ποταμού και όχι στα διοικητικά όρια. Οι πρωτοβουλίες της ΕΕ για τους ποταμούς Maas, Schelde, Rhine υποστήριξαν αυτήν την προσέγγιση, την οποία υιοθέτησαν μόνο λίγα Κράτη Μέλη.

Πίνακας 1: Υδατικά Διαμερίσματα και εμπλεκόμενες Διοικητικές Περιφέρειες (Υδρομέδων, 2006)

Όνομα ΥΔ	Km ²	πληθυσμός	Εμπλεκόμενη Διοικητική Περιφέρεια
Δυτική Πελοπόννησος	7.301	331.180	Δυτική Ελλάδα/Πελοπόννησος
Βόρεια Πελοπόννησος	7.310	615.288	Δυτική Ελλάδα/Πελοπόννησος
Ανατ. Πελοπόννησος	8.477	288.285	Αττική/Πελοπόννησος
Δυτ. Στερεά Ελλάδα	10.199	312.516	Ηπειρος/Θεσσαλίας/ Νησιά Ιονίου/Δυτ. Ελλάδα/ Στερεά Ελλάδα
Ηπειρος	10.026	464.093	Δ.Μακεδονία/Ηπειρος/Νησιά Ιονίου/Δυτ. Ελλάδα
Αττική	3.207	3.737.959	Δυτική Ελλάδα/Αττική/Πελοπόννησος
Ανατ. Στερεά Ελλάδα	12.341	577.955	Δυτική Ελλάδα/Αττική/Θεσσαλία
Θεσσαλία	13.377	750.445	Κεν.-Δυτ. Μακεδονία/ Θεσσαλία/Στερεά Ελλάδα
Δυτική Μακεδονία	13.440	896.891	Κεντρική & Δυτική Μακεδονία
Κεντρική Μακεδονία	10.389	1.362.190	Κεντρική Μακεδονία/Στερεά Ελλάδα
Ανατ. Μακεδονία	7.280	412.732	Αν. Μακεδονία & Θράκη/ Κεντρική Μακεδονία
Θράκη	11.177	404.182	Αν. Μακεδονία & Θράκη
Κρήτη	8.335	601.131	Κρήτη
Νησιά Αιγαίου	9.103	508.807	Νησιά Αιγαίου

Σχήμα 1: Υδατικά Διαμερίσματα και Διοικητικές Περιφέρειες (Υδρομέδων, 2006)

- Πολυδιάσπαση – αδυναμία συντονισμού:** υπάρχει πολυδιάσπαση των σχετικών αρμοδιοτήτων με τους υδατικούς πόρους σε μεγάλο αριθμό οργανισμών / συστημάτων, κατάσταση η οποία δυσχεραίνει την διαχείριση των υδατικών πόρων. Έχοντας σαν δεδομένη την ανταγωνιστικότητα δράσης του πλήθους των εμπλεκόμενων οργανισμών / συστημάτων, τις δυσκολίες συνεννόησης, τις δυσκολίες συντονισμού και την έλλειψη συμπληρωματικότητας των δραστηριοτήτων τους, παρουσιάζονται σημαντικές δυσχέρειες τόσο στην ιεράρχηση των αναγκών και των ενεργειών όσο και στον καθορισμό των προτεραιοτήτων. Δυσχεραίνεται επίσης η προσπάθεια για ορθολογική και συνολική αντιμετώπιση των υδατικών προβλημάτων (Μελέτη ΕΜΠ, 2008). Η άσκηση της παρούσας πολιτικής – πρακτικής είναι η αδυναμία να καθοριστούν με ακρίβεια τα φυσικά μεγέθη και οι ποσότητες νερού που χρησιμοποιούνται αλλά και οι πραγματικές ανάγκες και επομένως οι δυσκολίες που υπάρχουν στην προσπάθεια μακροχρόνιου προγραμματισμού (Μελέτη ΕΜΠ, 2008). Σημαντική θεωρείται μια υδατική πολιτική που θα περιλαμβάνει σαφείς ποιοτικούς – οικολογικούς στόχους, την κοστολόγηση του νερού και των έργων αξιοποίησής του, κίνητρα για την εξοικονόμηση του νερού σε όλες τις χρήσεις και τον συντονισμό μεταξύ των χρήσεων. Οι εμπλεκόμενοι οργανισμοί / συστήματα πολλές φορές παρουσιάζονται με ανταγωνιστικές δραστηριότητες στη χρήση του νερού και δεν μπορούν να συντονιστούν προς μία κοινή κατεύθυνση, με αποτέλεσμα φαινόμενα κακής και σπάταλης διαχείρισης. Γίνονται έργα αξιοποίησης επιφανειακών υδατικών πόρων από κρατικούς ή άλλους οργανισμούς / συστήματα αλλά και ιδιώτες χωρίς να γνωρίζει ο ένας οργανισμός / σύστημα αν προγραμματίζεται έργο από κάποιον άλλο. Η ύπαρξη μεγάλου αριθμού υπηρεσιών και συστημάτων διαχείρισης με αλληλεπικαλυπτόμενες αρμοδιότητες κάνει την ωρίμανση, κατασκευή και λειτουργία των έργων εξαιρετικά αργή, με κόστος πολλαπλάσιο αυτού που πραγματικά απαιτείται. (Υπόμνημα ΤΕΕ Δυτικής Ελλάδος για το ΣΔ Β. Πελοποννήσου). Αναφερόμενοι μόνο στο νερό για άρδευση, την ευθύνη και την αρμοδιότητα

για τη διοίκηση, λειτουργία και συντήρηση των συλλογικών εγγειοβελτιωτικών έργων έχουν **419** φορείς (ΓΟΕΒ, ΤΟΕΒ, Επιτροπές άρδευσης). Συγκεκριμένα στην Θεσσαλία υπάρχουν **58** ΤΟΕΒ – ΓΟΕΒ (Πίνακας 2).

Πίνακας 2: Εμπλεκόμενοι φορείς που προσφέρουν υπηρεσίες κατά τομέα στη χρήση νερού σε όλη την χώρα και στην Θεσσαλία

Τομέας	Ύδρευση		Άρδευση		Βιομηχανία Τουρισμός		Υδροηλ/κή Ενέργεια	
	Ελλάδα	Θεσσαλία	Ελλάδα	Θεσσαλία	Ελλάδα	Θεσσαλία	Ελλάδα	Θεσσαλία
Φορείς								
ΔΕΥΑ	130	31						
ΤΟΕΒ-ΓΟΕΒ			419	58				
<u>Δ/νσεις Υπουργείων</u> : ΥΠΕΚΑ,Εσωτερικών, Γεωργίας, Ανάπτυξης, Υποδομών, Υγείας, κ.α	5	4	3	3	2	2	1	1
Δ/νσεις Περιφέρειας : (Αιρετή-Αποκ/νη)	13	2	13	1	13	1		
Δήμοι	325	22						
ΔΕΗ, ΙΓΜΕ,κ.α		1		1			2	2

- Έλλειψη αποκέντρωσης: παρατηρείται ότι η διοίκηση γίνεται από το κεντρικό κράτος και ότι οι χρήστες δεν συμμετέχουν στις αποφάσεις, στον έλεγχο, στον προγραμματισμό κλπ. Η συμμετοχική διαδικασία κρίνεται απαραίτητη και καθοριστική για την επιτυχή εφαρμογή προγραμμάτων διαχείρισης με κοινωνική αποδοχή. Άλλωστε αποτελεί και επιταγή της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Νερά.
- Αναποτελεσματικότητα υφιστάμενου πλαισίου: Το υφιστάμενο πλαίσιο έχει σαν αποτέλεσμα την επικάλυψη αρμοδιοτήτων μεταξύ των φορέων διαχείρισης, τον στοιχειώδη ή κακό προγραμματισμό και την μη συμμετοχή στα όργανα αποφάσεων όλων των εμπλεκόμενων φορέων, π.χ. επιστημονικών φορέων, κοινωνικών φορέων, χρηστών κλπ.
- Εξυπηρέτηση τοπικιστικών συμφερόντων, πιέσεις από χρήστες νερού ή τοπικούς φορείς για την κάλυψη αναγκών και όχι ο συνολικός μακροπρόθεσμος σχεδιασμός με βάση την ιεράρχηση αναγκών και την προστασία του περιβάλλοντος.

Στόχος της Δομής Υδατικών Πόρων του ΤΕΕ δεν είναι η εισήγηση ενός νέου θεσμικού πλαισίου για την διαχείριση των υδάτων αλλά η καλλιέργεια μιας άλλης αντίληψης και ο εκσυγχρονισμός του συστήματος διαχείρισης με στόχο την ορθολογική διαχείριση του νερού. Η ανάγκη που οδήγησε στην πρόταση

δημιουργίας ενός φορέα διαχείρισης υδατικών πόρων ανά υδατικό διαμέρισμα είναι η κοινή διαπίστωση του παράλληλου σχεδιασμού και προγραμματισμού έργων αξιοποίησης υδατικών πόρων σε πολλά επίπεδα με αλληλεπικαλύψεις και λάθη, η σπατάλη οικονομικών πόρων, η κακή αξιοποίηση υδατικών πόρων, η σύγχυση αρμοδιοτήτων κλπ. Είναι επιστημονικά τεκμηριωμένη η πρόβλεψη ότι στο μέλλον οι χρήστες νερού που θα πρέπει να ικανοποιούνται, θα έχουν ολοένα και εντονότερα ανταγωνιστικό χαρακτήρα (ύδρευση, ενέργεια, γεωργία, περιβάλλον) και θα υπάρχει αδυναμία αντιμετώπισης των σοβαρών προβλημάτων από την λειψυδρία και τις πλημμύρες. Τα νερά διοικούνται ανά υδατικό διαμέρισμα. Η κρατική διοίκηση επιφορτίζεται με την χάραξη της στρατηγικής προστασίας και της διαχείρισης των υδάτων, ενώ οι περιφέρειες με την υλοποίηση του στρατηγικού προγραμματισμού. Τα Περιφερειακά συστήματα διαχείρισης στην πλειοψηφία τους αποτελούν συντονιστικά όργανα. Μεγάλο μέρος των διαχειριστικών αρμοδιοτήτων του εθνικού φορέα διαχείρισης (κυρίως ιεράρχηση και κατανομή υδατικών πόρων κατά χρήση) ασκούνται από τις περιφερειακές δομές. Στο περιφερειακό επίπεδο δημιουργούνται δυσλειτουργίες επειδή τα όρια των υδατικών διαμερισμάτων δεν συμπίπτουν με αυτά των διοικητικών διαμερισμάτων.

Πρέπει παράλληλα να τονιστεί ότι πολλά και θετικά βήματα έχουν γίνει προς την κατεύθυνση της ορθολογικής διαχείρισης των υδατικών πόρων. Τόσο ο Ν. 1739/1987 όσο και ο 3199/2003 έχουν βοηθήσει προς αυτή την κατεύθυνση. Ο Ν. 1739/1987 είχε εισάγει μία νέα αντίληψη για την διαχείριση του νερού, με τη θεσμοθέτηση οργάνων που επιτρέπουν την διαχείριση του νερού σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Αυτός ο νόμος όμως δεν εφαρμόστηκε τελικά γιατί δεν ακολούθησαν τα σχετικά ΠΔ (Γκούμας). Το νέο θεσμικό πλαίσιο (WFD, Ν. 3199/2003) επιδιώκει να αντιμετωπίσει σε μεγάλο βαθμό την αποσπασματική και ευκαιριακή προσέγγιση των προβλημάτων διαχείρισης και προστασίας των υδατικών συστημάτων που ίσχυε και να σταματήσει η πολυδιάσπαση αρμοδιοτήτων και πόρων (Γκούμας).

Όμως τα θετικά βήματα που γίνονται είναι πολλά. Η πολιτεία προχώρησε στην σύνταξη των Σχεδίων Διαχείρισης, η ΕΓΥ οργανώθηκε, ενώ πρόσφατα θεσπίστηκε και το Εθνικό Μητρώο Σημείων Υδροληψίας (ΕΜΣΥ). Πρέπει να γίνουν όμως περισσότερα. Από τις βασικές αδυναμίες και ελλείψεις αναφέρονται ενδεικτικά:

1. Το Εθνικό Συμβούλιο Υδάτων που συνεδρίασε μόνο 1 φορά από το 2005 (20/12/12).
2. Το Περιφερειακό Συμβούλιο Υδάτων δεν έχει συνεδριάσει ακόμη.
3. Έχουν εκδοθεί 5-6 ΚΥΑ για τις άδειες χρήσης.

Παρούσα Κατάσταση στην Θεσσαλία

Η Θεσσαλία είναι ένα υδατικό διαμέρισμα που παρουσιάζει ορισμένα ιδιόμορφα χαρακτηριστικά:

- Η χρήση νερού για άρδευση φτάνει το 95% των χρήσεων νερού (με μέσο όρο στην Ελλάδα 86% και στην Ευρώπη 60%).
- Στο 60% των αρδευόμενων εκτάσεων, γίνεται χρήση υπόγειων νερών από ιδιωτικές γεωτρήσεις.

- Η Θεσσαλία είναι ένα ελλειμματικό υδατικό διαμέρισμα.
- Η εξαιρετικά περιορισμένη διαθεσιμότητα νερού, η άνιση χωρο-χρονική κατανομή του, αλλά και η συνεχώς επιδεινούμενη ποιότητά του, καθιστούν τους υδατικούς πόρους αγαθό σε ανεπάρκεια.
- Η Θεσσαλία μειονεκτεί από πλευράς φυσικού εμπλουτισμού και βιώνει ένα καθεστώς ενδημικής έλλειψης νερού εξαιτίας των μεγάλων χρηστών. Δημιουργούνται συνθήκες σχεδόν μόνιμης λειψυδρίας δηλαδή διαρκούς επικινδυνότητας έλλειψης νερού και μη κάλυψης της ζήτησης (Μιμίκου, 2013).
- Υπάρχουν προβλήματα ρύπανσης, υφαλμύρωσης, ερημοποίησης (το 35% του Ελλαδικού χώρου βρίσκεται σε υψηλό κίνδυνο ερημοποίησης) (ΙΝΑΣΟ, 2009).
- Υπάρχουν παράνομες ιδιωτικές γεωτρήσεις και γίνεται ανεξέλεγκτη χρήση υπόγειου και επιφανειακού νερού. Η έλλειψη υποδομών σε έργα ταμίευσης, σε συνδυασμό με τον μη ορθολογικό προγραμματισμό των καλλιεργειών, έχει οδηγήσει σε σημαντικό περιορισμό της θερινής ροής των ποταμών και τη δραματική υποβάθμιση των υδροφορέων εξαιτίας της εντατικής χρήσης των γεωτρήσεων. Μέχρι σήμερα γίνεται υπερεκμετάλλευση των υπόγειων υδροφορέων με αποτέλεσμα την πτώση της στάθμης των υδρογεωτρήσεων, την υφαλμύριση παράκτιων υδροφορέων και καθιζήσεις του εδάφους. Οι υπόγειοι υδροφορείς έχουν πρόβλημα ανανέωσης των αποθεμάτων τους, πράγμα που αναμένεται να επιδεινωθεί με την προβλεπόμενη κλιματική αλλαγή (βροχόπτωση, θερμοκρασία) (Στουρνάρας κ.α. 2011).

Στο ΥΔ της Θεσσαλίας η μεγαλύτερη χρήση του νερού γίνεται για άρδευση (23% της συνολικής στην επικράτεια) (Alpha Bank). Επίσης χρησιμοποιείται ευρέως η πρακτική των ιδιωτικών γεωτρήσεων για την κάλυψη των αναγκών.

Στην Θεσσαλία το «αλαλούμ» που βίωσαν και βιώνουν ακόμη όσοι εμπλέκονται στην διαχείριση του νερού είναι πλέον δεδομένο. Κάθε χρόνο υπάρχουν διαμάχες για τα νερά του Πηνειού (πρόχειρα φράγματα κ.α.), του Ταυρωπού κλπ. Σημερινό παράδειγμα είναι τα έργα της Κάρλας και η εξάρτησή της από τον Πηνειό και το φράγμα του Σμοκόβου (όπου από εκεί υδροδοτούνται μόνο οι Σοφάδες, χωρίς τα κοντινά Φάρσαλα που αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα ποιότητας).

Πίνακας 3: Αρδευόμενες εκτάσεις στην Θεσσαλία από επιφανειακά και υπόγεια νερά (μ.ο. 10ετίας 2000-2010) (Γκούμας)

ΑΡΔΕΥΘΕΙΣΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ (ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ)	ΑΡΔΕΥΣΗ ΑΠΟ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΑ ΝΕΡΑ (ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ)	ΑΡΔΕΥΣΗ ΑΠΟ ΥΠΟΓΕΙΑ ΝΕΡΑ (ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ)
2.491.000	730.000 (30%)	1.761.000 (70%)

Προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν

Οι προκλήσεις που ήδη έχουμε κληθεί να αντιμετωπίσουμε είναι καταρχήν η εφαρμογή της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Νερά 2000/60 στην οποία παρουσιάζουμε μια συνεχή καθυστέρηση σαν χώρα. Η Οδηγία Πλαίσιο αντιμετωπίζει με ενιαίο τρόπο τον συνολικό τομέα του νερού και έχει υψηλές απαιτήσεις και

προδιαγραφές. Στοχεύει στην ολοκληρωμένη διαχείριση λαμβάνοντας υπόψη την οικολογική διάσταση, τη δημόσια υγεία και τις αναπτυξιακές τάσεις και προοπτικές. Βέβαια η Οδηγία Πλαίσιο δεν είναι πανάκεια. Αποτελεί όμως ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για την διαχείριση των υδατικών πόρων. Πρόκληση ακόμη αποτελεί η εφαρμογή των μέτρων των σχεδίων διαχείρισης με στόχο την βελτίωση της ποιοτικής και ποσοτικής κατάστασης των υδατικών πόρων. Τα σχέδια διαχείρισης πρέπει να επικαιροποιηθούν (2015 και 2021) και τα μέτρα πρέπει να παρθούν άμεσα. Επιπρόσθετα η οδηγία πλαίσιο επιβάλλει την συμμετοχή των χρηστών. Δεν αρκεί μόνο η συμμετοχή των χρηστών στην διαβούλευση κάθε 5-6 χρόνια. Η συμμετοχή των χρηστών πρέπει να γίνεται συνέχεια και σταθερά.

Μία πρόκληση που θα κληθούμε να αντιμετωπίσουμε σύντομα είναι ο προσδιορισμός του πλήρους κόστους του νερού και η ανάκτησή του. Οι χρήστες πρέπει να έχουν λόγο για να εξασφαλιστεί η κοινωνική δικαιοσύνη. Επίσης μέτρα πρέπει να ληφθούν για την διαχείριση της ζήτησης από τους καταναλωτές νερού (όλων των χρήσεων). Τέτοια μέτρα περιλαμβάνουν την γεωργία ακριβείας, τον περιορισμό των απωλειών κλπ. Πρόκληση επίσης αποτελεί ο εξορθολογισμός του σχεδιασμού των έργων, έτσι ώστε αυτά να γίνονται με τον πιο αποδοτικό τρόπο, ιδιαίτερα σήμερα που οι οικονομικές συνθήκες είναι δυσμενείς.

Οι επιπτώσεις της παρούσας κατάστασης αφορούν όλους τους εμπλεκόμενους χρήστες νερού: ύδρευση, άρδευση, βιομηχανία, ενέργεια, τουρισμό, δάση κλπ. Χαρακτηρίζεται από ανυπαρξία συστηματικού ελέγχου, αυξημένο κόστος, υψηλές καταναλώσεις, ανυπαρξία συντονισμού και έλλειψη κεντρικού σχεδιασμού – προγραμματισμού, σπατάλη πόρων για μελέτες και υλοποίηση έργων ταμίευσης σε κατάσταση πανικού και όχι μετά από ενδεδεγμένη προγραμματισμό, με συνέπεια αστοχίες έργων και υψηλό κόστος.

Προϋποθέσεις – Άξονες

Είναι λοιπόν κοινή παραδοχή των επιστημόνων αλλά και των φορέων η συμπληρωματική προσέγγιση για την διαχείριση των υδατικών πόρων σε επίπεδο υδατικού διαμερίσματος. Αυτό που λείπει είναι ένα όργανο κατά υδατικό διαμέρισμα που θα αναβαθμίζει την αποκεντρωμένη δράση, την αποτελεσματικότητα σε οργανωτικό και επιχειρησιακό επίπεδο και θα βασίζεται στην ένταξη και δραστηριοποίηση των κοινωνικών φορέων – τελικών χρηστών στη λήψη αποφάσεων. Κοινός στόχος είναι η διαχείριση σε περιφερειακό επίπεδο με βάση τις υδρολογικές λεκάνες και με συντονισμό σε εθνικό επίπεδο. Απαιτείται για αυτό συνεργασία των περιφερειακών φορέων διαχείρισης και εθνικός συντονισμός. Τον συντονισμό και την στρατηγική για τους υδατικούς πόρους θα την καταστρώνει το κεντρικό κράτος μέσα από τις δομές που έχουν ήδη δημιουργηθεί (Εθνικό Συμβούλιο Υδάτων, κλπ.). Σε περιφερειακό επίπεδο πρέπει όμως να αναπτυχθούν μηχανισμοί ολοκληρωμένης διαχείρισης των λεκανών απορροής αξιοποιώντας τη διεθνή εμπειρία.

Η πρότασή αφορά την δημιουργία ενός φορέα διαχείρισης υδατικών πόρων ανά υδατικό διαμέρισμα, ο οποίος θα βασίζεται στις παρακάτω βασικές αρχές:

- Κάλυψη όλου του τομέα του νερού (αστικό, αγροτικό κλπ.).

- Αποκεντρωμένη λειτουργία με βάση τα υδατικά διαμερίσματα.
- Να διαθέτει όραμα για την προστασία του περιβάλλοντος και τον εκσυγχρονισμό των δομών της χώρας.
- Να αξιοποιεί την επιστημονική γνώση και τις εμπειρίες άλλων χωρών. Δεν χρειάζεται να ανακαλύψουμε τον τροχό! Υπάρχουν εμπειρίες άλλων χωρών στην Ε.Ε. (και όχι μόνο) που έχουν αποδείξει την επιτυχή διαχείριση των υδατικών πόρων τους μέσα από τέτοιες δομές.
- Να αξιοποιεί το ανθρώπινο δυναμικό με ορθολογικό τρόπο και να το εμπλουτίζει με νέους επιστήμονες.
- Αδιαμφισβήτητα θα διατηρηθεί ο δημόσιος χαρακτήρας στην διαχείριση των υδατικών πόρων. Το νερό είναι ένα εξαιρετικά ευαίσθητο κοινωνικό αγαθό που θα πρέπει να παραμείνει σε δημόσιο έλεγχο.

Πρέπει όμως να υπάρχουν κάποιες προϋποθέσεις για την εφαρμογή όλων όσων αναφέρθηκαν:

- Οι πολιτικοί παράγοντες πρέπει να δείξουν τόλμη και να καινοτομήσουν.
- Αναγκαία προϋπόθεση είναι η αλλαγή νοοτροπίας. Πρέπει να τολμήσουμε την αποκέντρωση και την ενεργό συμμετοχή όλων των κοινωνικών φορέων.
- Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι η διαχείριση του νερού προϋποθέτει την ύπαρξη υδραυλικών έργων – έργων ταμίευσης και ότι η συνεχής άντληση από τους υπόγειους υδροφορείς δεν είναι μία βιώσιμη λύση. Σε περιοχές όπου οι συνθήκες έλλειψης νερού είναι προφανείς, τα υδραυλικά έργα (ταμίευση νερού) είναι απαραίτητα (παράδειγμα η Κύπρος). Περιοχές που αντιμετωπίζουν προβλήματα εποχιακής έλλειψης και άνισης κατανομής των υδατικών πόρων στον χώρο και τον χρόνο, επικεντρώνονται στα έργα αποθήκευσης και μεταφοράς. Τα Σχέδια Διαχείρισης για την Θεσσαλία αναφέρουν ότι η αναλογία χρήσης υπόγειων / επιφανειακών υδάτων που σήμερα είναι 70 /30 πρέπει να αντιστραφεί και να γίνει 30 /70.
- Πρέπει να αναδειχθεί ο ρόλος της Περιφέρειας, της τοπικής αυτοδιοίκησης, των τοπικών οργανώσεων με την συμμετοχή τους στον ΦΟΔΥ.
- Οι χρήστες νερού με τους φορείς που τους εκπροσωπούν πρέπει να διεκδικήσουν την συμμετοχή τους στα θεσμοθετημένα όργανα και τα δικαιώματά τους στη διαχείριση και στις αποφάσεις. Στο σύντομο μέλλον θα τεθούν θέματα ανάκτησης του πλήρους κόστους των υπηρεσιών νερού και τότε θα πρέπει να έχουν λόγο. Ο υπολογισμός του πλήρους κόστους του νερού (συμπεριλαμβανομένων και του περιβαλλοντικού και του κόστους φυσικού πόρου) είναι ένα ζήτημα το οποίο πρέπει να αντιμετωπίσουμε και να μην κάνουμε ότι δεν υπάρχει. Το κόστος του νερού πρέπει να υπολογιστεί σωστά για να γνωρίζουμε πόσο πραγματικά είναι. Η διαδικασία της τιμολόγησης είναι όμως κάτι διαφορετικό. Δεν ισχυρίζεται κανένας ότι οι χρήστες πρέπει να πληρώσουν όλο αυτό το κόστος. Βέβαια ένα μέρος του πρέπει να πληρωθεί από τους χρήστες αλλά με βάση πάντα τις αρχές της κοινωνικής δικαιοσύνης.

- Οι επιστημονικοί φορείς πρέπει να συνεργαστούν και να συμμετέχουν για να αναδείξουν την επιστημονική γνώση που υπάρχει.
- Τέλος, ίσως η πιο σημαντική προϋπόθεση είναι η ανάπτυξη περιφερειακής συνείδησης για τα νερά με έναν κοινό στόχο – την προστασία του νερού σαν κληρονομιάς που πρέπει να διατηρήσουμε και να παραδώσουμε στα παιδιά μας σε καλύτερη κατάσταση - αφήνοντας πίσω τοπικές αντιπαραθέσεις.

Καλές πρακτικές Κρατών Μελών

Στα Ευρωπαϊκά Κράτη Μέλη οι περιφερειακοί φορείς διαχείρισης αποτελούν συντονιστικά όργανα στα οποία συμμετέχουν οι περιφερειακές αρχές, οι εκπρόσωποι φορέων των χρηστών, η τοπική αυτοδιοίκηση κλπ. Εκχωρείται μεγάλο μέρος των διαχειριστικών αρμοδιοτήτων του εθνικού φορέα διαχείρισης και κυρίως των αρμοδιοτήτων που αφορούν στην κατανομή των υδατικών πόρων κατά χρήση, στα πλαίσια των ορίων που θέτουν οι εθνικές αρχές. Ο ρόλος τους είναι καθοριστικός στην προώθηση των συμμετοχικών διαδικασιών.

Στην Γαλλία υπάρχει μια δομή διαχείρισης που βασίζεται σε αποκεντρωμένη και πολύ καλά οργανωμένη διοικητική μονάδα ανά λεκάνη απορροής. Υπάρχουν έξι φορείς διαχείρισης (water agencies) που είναι δημόσιοι φορείς. Οι φορείς αυτοί εφαρμόζουν τα μέτρα των Σχεδίων Διαχείρισης προωθώντας την αποτελεσματική διαχείριση των νερών και του υδάτινου περιβάλλοντος, την παροχή πόσιμου νερού και την βιώσιμη ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων. Οι φορείς διαχείρισης είναι κρίσιμοι παράγοντες για την εφαρμογή της δημόσιας πολιτικής για τα νερά και εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους εντός των μακροχρόνιων προγραμμάτων δράσης με τελικό στόχο την επίτευξη καλής οικολογικής κατάστασης των νερών (όπως απορρέει από την Οδηγία Πλαίσιο). Για την επίτευξη βιώσιμης διαχείρισης των νερών, οι φορείς διαχείρισης έχουν οικονομικά εργαλεία στην διάθεσή τους (τέλη και επιδοτήσεις). Η δημοκρατία των νερών και η συμμετοχική ανάπτυξη της στρατηγικής για την εφαρμογή της πολιτικής για τα νερά έχουν εφαρμοστεί στην Γαλλία (σε επίπεδο υδατικών διαμερισμάτων) για περισσότερο από 40 χρόνια. Οι επιτροπές των λεκανών απορροής είναι φορείς που ενώνουν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (τοπικές κυβερνήσεις, κατασκευαστές, αγρότες, το κράτος, καταναλωτές, μη κυβερνητικές οργανώσεις, κλπ.) για κάθε υδατικό διαμέρισμα. Καθορίζουν την στρατηγική της διαχείρισης των νερών και του υδάτινου περιβάλλοντος του διαμερίσματος. Ψηφίζουν το πρόγραμμα του φορέα σε κάθε λεκάνη απορροής ποταμού και το ύψος των τελών, εντός των ορίων που θέτει ο νόμος.

Παρόμοιες καλές πρακτικές εφαρμόζονται στην Ολλανδία, την Κύπρο και την Ισπανία. Σε όλες τις χώρες η οργάνωση των φορέων διαχείρισης γίνεται με βάση τη λεκάνη απορροής ή σύνολα περισσότερων λεκανών:

- Σε εθνικό επίπεδο αντιμετωπίζονται εκείνοι οι υδατικοί πόροι που χρησιμοποιούνται ή διαρρέουν περισσότερες από μία διοικητικές περιφέρειες, καθώς και τα διακρατικά ποτάμια (Ρήνος, Δούναβης, κλπ.) ή λίμνες (π.χ. Πρέσπες).
- Σε περιφερειακό επίπεδο, η διαχείριση γίνεται με βάση τις υδρολογικές λεκάνες, και αφορούν εκείνους τους υδατικούς πόρους που δεν υπάγονται στο εθνικό επίπεδο. (Υπουργείο Ανάπτυξης 2003).

Οι φορείς διαχείρισης ανά λεκάνη απορροής στην συντριπτική τους πλειονότητα αποτελούν συντονιστικά όργανα, στα οποία συμμετέχουν οι περιφερειακές αρχές, οι εκπρόσωποι φορέων των χρηστών, η τοπική αυτοδιοίκηση κλπ. Συνήθως, σε αυτό το επίπεδο, εκχωρείται μεγάλο μέρος των διαχειριστικών αρμοδιοτήτων του εθνικού φορέα διαχείρισης, και κυρίως εκείνων των αρμοδιοτήτων που αφορούν στην ιεράρχηση και κατανομή των υδατικών πόρων κατά χρήση, στα πλαίσια των ορίων που θέτουν πάντοτε οι εθνικές αρχές. (Υπουργείο Ανάπτυξης 2003).

Σημαντικό βήμα θεωρείται η ύπαρξη ενός εθνικού υποστηρικτικού φορέα, δεδομένου ότι τους εκάστοτε αρμόδιους φορείς επικουρούν σε πολλές χώρες εθνικά γραφεία, ιδρύματα ή υπηρεσίες με ρόλο καθαρά ερευνητικό/εισηγητικό/υποστηρικτικό. Για παράδειγμα, στις ΗΠΑ υπάρχουν το Συμβούλιο Υδατικών Πόρων (Water Resources Bureau) και η Υπηρεσία Προστασίας Περιβάλλοντος (EPA) τα οποία έχουν εκτεταμένες δραστηριότητες στον τομέα της διαχείρισης των υδατικών πόρων. Ανάλογοι οργανισμοί υπάρχουν και σε χώρες της Ευρώπης, όπως π.χ. το Κέντρο Έρευνας Νερού (WRC) στη Μ. Βρετανία και ιδρύονται προοδευτικά σε όλες τις αναπτυσσόμενες χώρες (Μελέτη ΕΜΠ, 2008).

Συμπεράσματα

Στόχος της εισήγησης αυτής είναι να θέσει προτάσεις για τον εκσυγχρονισμό της διαχείρισης των υδατικών πόρων σε επίπεδο υδατικού διαμερίσματος. Σε καμία περίπτωση δεν θεωρούμε ότι η πρότασή μας είναι πανάκεια και ξαφνικά θα λυθούν όλα τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε, ιδιαίτερα στην Θεσσαλία. Βασική επιδίωξη είναι η εισαγωγή νέων αρχών για την διαχείριση των νερών, η αλλαγή νοοτροπίας ώστε να πετύχουμε την καλύτερη αξιοποίηση των έργων (υφιστάμενων αλλά και προγραμματισμένων). Πρέπει να χαραχθεί μια μακροπρόθεσμη πολιτική συνολικής ορθολογικής διαχείρισης των πόρων και των χρήσεων νερού αποφεύγοντας την λήψη πυροσβεστικών ή κατασταλτικών μέτρων για την αντιμετώπιση των κρίσεων όταν αυτές παρουσιάζονται.

Η πρότασή μας περιλαμβάνει την δημιουργία ενός συμβουλίου νερών στο οποίο θα συμμετέχουν το κράτος, η περιφέρεια, η περιφερειακή αυτοδιοίκηση, η τοπική αυτοδιοίκηση, οι χρήστες (αγροτικοί οργανισμοί, βιομηχανία, τουρισμός, δάση), επιστημονικές οργανώσεις, και βασικοί κοινωνικοί φορείς. Ο ρόλος αυτού του συμβουλίου είναι η άσκηση ουσιαστικού ελέγχου και ο αποφασιστικός ρόλος του σε βασικά θέματα σχεδιασμού και προγράμματος έργων, οικονομικής διαχείρισης αλλά και στις αποφάσεις του ΦΟΔΥ. Τα ήδη υπάρχοντα συστήματα διαχείρισης του νερού ανά τομέα χρήσης (ΔΕΥΑ, ΤΟΕΒ κλπ) θα διατηρηθούν και θα βελτιωθούν όπου είναι αναγκαίο. Το συμβούλιο των νερών θα έχει επιτελικό ρόλο. Η διοίκηση θα ασκείται από ένα διοικητικό συμβούλιο που θα εγκρίνει τις δράσεις και τα προγράμματα. Η Περιφέρεια, τα υπουργεία, οι ΔΕΥΑ, οι ΤΟΕΒ όπως και σήμερα θα συνεχίσουν να αναλαμβάνουν την υλοποίηση έργων και δράσεων χρησιμοποιώντας το ανθρώπινο δυναμικό τους, την εμπειρία τους, τα μέσα, την τεχνολογία και τεχνογνωσία και πόρους που διαθέτουν. Προτείνεται ακόμη η ενίσχυσή τους με καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό και νέους επιστήμονες. Στο νέο σχήμα πρέπει να υπάρχει ισορροπία μεταξύ του Δημοσίου, του ΦΟΔΥ και της ανάγκης για συμμετοχή τοπικών οργανώσεων / συστημάτων.

Προς την ίδια κατεύθυνση προσανατολίζονται και τα Σχέδια Διαχείρισης. Η διαβούλευση των Σχεδίων ανέδειξε θέματα αρμοδιοτήτων (χωρικών και θεματικών) των υπηρεσιών που εμπλέκονται στη διαχείριση του νερού (ΣΜΠΕ Σχεδίων Διαχείρισης). Κρίθηκε επιτακτική η ανάγκη για την υλοποίηση των μέτρων που προβλέπονται στα Σχέδια Διαχείρισης έτσι ώστε να οδηγηθούμε σε συνθήκες αειφορικής διαχείρισης των υδατικών πόρων. Η εφαρμογή των μέτρων αναμένεται να έχει σοβαρές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον (προστατευόμενες περιοχές τοπίο κλπ.) και στο ανθρωπογενές περιβάλλον (ανθρώπινη υγεία, μείωση γεωργική παραγωγής, επάρκεια νερού) (ΣΜΠΕ Θεσσαλίας). Για την αποτελεσματική και αποδοτική υλοποίηση των μέτρων και παρεμβάσεων που προβλέπονται από τα Σχέδια Διαχείρισης είναι βασική προϋπόθεση να υπάρχει ένα ενιαίο κέντρο συντονισμού και υλοποίησής τους (ανά υδατικό διαμέρισμα) και προφανώς η αποδοχή και η συνεργασία των τοπικών φορέων και φυσικά των χρηστών.

Τελική επιδίωξη είναι η ύπαρξη λιγότερων και αποτελεσματικότερων ρυθμιστικών διατάξεων, όπου θα καθορίζονται με σαφήνεια οι συγκεκριμένες αρμοδιότητες των φορέων, καθώς και οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των πολιτών. Βέβαια, σε κάθε περίπτωση, σημασία έχουν οι μηχανισμοί ελέγχου και οι δυνατότητες της διοίκησης για την επιβολή των προβλεπόμενων κυρώσεων.

Η «αναγκαία» αλλά όχι και «ικανή» συνθήκη για να επιτευχθεί ο βασικός στόχος των σχεδίων διαχείρισης, δηλαδή «η καλή κατάσταση των υδατικών πόρων», είναι να προχωρήσει η υλοποίηση όσων προτείνονται στα Σχέδια Διαχείρισης. Θα πρέπει μέσα στα επόμενα δύο χρόνια, 2014 & 2015, η Βουλή (που νομοθετεί) και η Κυβέρνηση (δηλαδή τα συναρμόδια Υπουργεία), να δρομολογήσουν όλες τις δράσεις ή τις υποδομές που προβλέπονται αναλυτικά στα μέτρα των Σ.Δ., με ένα σχέδιο δράσης που θα συμπεριλαμβάνει χρονοδιάγραμμα, πηγή χρηματοδότησης & φορέα υλοποίησης. Επειδή οι μεταρρυθμίσεις που προβλέπονται στα Σ.Δ, αφορούν χιλιάδες πολίτες & ριζικές αλλαγές σε πρακτικές & νοοτροπίες δεκαετιών, αν δεν υλοποιηθούν με συνέπεια από την Πολιτεία, θα θεωρηθούν ως μία προσχηματική συμβατική υποχρέωση συμμόρφωσης στην Ε.Ε, θα απαξιωθούν στην συνείδηση των πολιτών και τότε από την έλλειψη κοινωνικής αποδοχής, τα Σ.Δ πιθανότατα θα καταλήξουν «γράμμα κενό», μία «άσκηση επί χάρτου».

Η άλλη εξίσου «αναγκαία» αλλά και «ικανή» συνθήκη υλοποίησης των στόχων των Σ.Δ., είναι η δημιουργία σύγχρονου, αποτελεσματικού & λειτουργικού ενιαίου φορέα διαχείρισης υδατικών πόρων σε κάθε υδατικό διαμέρισμα ή και ΛΑΠ. Στον φορέα αυτόν – εκτός από την Πολιτεία - θα πρέπει να συμμετέχουν & εκπρόσωποι από όλους τους χρήστες νερών (αυτοδιοίκηση, αγρότες, ενέργεια, κ.α). Είναι γνωστές εδώ και 30 χρόνια, οι αδυναμίες από την έλλειψη ενός παρόμοιου φορέα στη Θεσσαλία. Επεκτάσεις αρδεύσεων, αυθαίρετες κατασκευές σε συλλεκτήρες & ποταμούς, ανορύξεις παράνομων γεωτρήσεων, διαμάχες, μεταξύ χρηστών & φορέων, αλλά & καταλήψεις αντλιοστασίων, είναι μόνο μικρό μέρος της αντικειμενικής περιγραφής, μιας πραγματικότητας που αφορά την διαχείριση του νερού στη Θεσσαλία.

Οι μεταρρυθμίσεις στη διαχείριση του νερού, οι δράσεις και τα μέτρα που αφορούν τους χιλιάδες χρήστες και τους δεκάδες φορείς στη Θεσσαλία, θα υλοποιηθούν με επιτυχία, μόνο στα πλαίσια ενός ενιαίου, σύγχρονου και αποτελεσματικού φορέα,

που θα έχει ενιαίους κανόνες, θα εμπνέει εμπιστοσύνη και θα βοηθήσει να ξεπεραστούν νοοτροπίες και «αγκυλώσεις» δεκαετιών.

Στα ήδη εγκεκριμένα σχέδια του ΥΔ Θεσσαλίας, το πρόβλημα του ενιαίου φορέα, υποβαθμίσθηκε σε πρόβλημα των αγροτών και των ΤΟΕΒ που ήδη προσαρτήθηκαν στους «Καλλικρατικούς» Δήμους και η επίλυσή του παραπέμφθηκε στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, παρότι η διαχείριση του νερού, είναι θέμα που αφορά όλους τους χρήστες. Είναι δε τουλάχιστον αντιφατικό το γεγονός ότι ενώ το θέμα του φορέα αγνοήθηκε ή δεν εξετάσθηκε από τους μελετητές των Σ.Δ. με την δέουσα σοβαρότητα (πιθανότατα γιατί δεν υπήρξε η συμβατική υποχρέωση), ταυτόχρονα επισημαίνεται και στα έξι (6) Σ.Δ της χώρας, που έχουν ήδη εγκριθεί με την δημοσίευσή τους σε ΦΕΚ. Σε όλα τα Σ.Δ. υπάρχει μικρή ή εκτενής αναφορά, ότι οι υφιστάμενες και αλληλοσυγκρουόμενες δομές της αποκεντρωμένης διοίκησης, της αιρετής Περιφέρειας & των «ξεπερασμένων οργανωτικά» ΤΟΕΒ, δεν επαρκούν για την υλοποίηση των προβλεπόμενων μέτρων. Θα μπορούσε στα Σ.Δ. να προβλεφθεί κατ' ελάχιστον, η αναφορά σε παραδείγματα από άλλες χώρες της Ε.Ε. και να προταθούν ενδεικτικά κάποιες βραχυπρόθεσμες ή σταδιακές λύσεις στη βάση των όσων ισχύουν στις χώρες αυτές.

Συμπερασματικά η υφιστάμενη κατάσταση και οι ενέργειες που πρέπει να υλοποιηθούν προς την κατεύθυνση ενός ολοκληρωμένου και σύγχρονου συστήματος διαχείρισης υδατικών πόρων περιγράφονται παρακάτω:

1. Σήμερα η διαχείριση των νερών δεν γίνεται κατά υδατικό διαμέρισμα, όπως προβλέπεται και από την διεθνή (WFD 2000/60/ΕΚ) και την εθνική νομοθεσία (3199/2003). Πρέπει λοιπόν να προχωρήσουμε στην ουσιαστική αλλά και πρακτική εφαρμογή της Διαχείρισης νερού κατά ΛΑΠ-Υδατικό Διαμέρισμα, υπό ενιαίο κέντρο αποφάσεων.
2. Παρόλο που ο νόμος 3199/2003 συστήνει τα Περιφερειακά Συμβούλια Υδάτων (βέβαια μόνο με γνωμοδοτικό χαρακτήρα) αυτά δεν έχουν ακόμη λειτουργήσει. Η ουσιαστική συμμετοχή των χρηστών στα όργανα Διαχείρισης Υδάτων, με αποφασιστική γνώμη και αρμοδιότητα σε βασικά ζητήματα στα Υ.Δ. είναι αναγκαία προς την κατεύθυνση της ολοκληρωμένης διαχείρισης.
3. Απαραίτητη προϋπόθεση προς την ίδια κατεύθυνση είναι η δημιουργία αυτοτελών οργάνων Διαχείρισης Υδάτων (ΦΟ.Δ.Υ.) κατά Υ.Δ. με την συμμετοχή του κράτους, Περιφέρειας, χρηστών, ΟΤΑ, επιστημονικών & κοινωνικών φορέων, κ.α. Οι «ΦΟ.Δ.Υ» θα είναι υπό την αρμοδιότητα και τις κατευθύνσεις των συναρμόδιων Υπουργείων και της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων, ενώ η δημιουργία και η λειτουργία τους δεν θα επηρεάζει την λειτουργία και τις δομές των υφιστάμενων συστημάτων και υπηρεσιών.
4. Η ύπαρξη ενός επιτελικού οργάνου (υπηρεσιακό) για την υλοποίηση των στόχων και του προγράμματος του ΦΟ.Δ.Υ κρίνεται αναγκαία. Σήμερα αυτό το σύστημα είναι οι Διευθύνσεις Υδάτων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων. Αυτό που απομένει να γίνει είναι η Διεύθυνση Υδάτων να λειτουργεί στην υπηρεσία του ΦΟ.Δ.Υ, με την ενίσχυση της (σε προσωπικό) και την τυχόν αναβάθμιση (σε οργάνωση-μέσα), σε συνεργασία με την ΕΓΥ. Βασική προϋπόθεση είναι να μπορεί να ανταποκριθεί στις νέες συνθήκες (εφαρμογή των μέτρων που προβλέπουν τα Σ.Δ., κ.α.).

5. Απαραίτητος επίσης είναι ο σχεδιασμός, προγραμματισμός και η υλοποίηση όλων όσων προβλέπονται στο Θεσμικό πλαίσιο και στην Οδηγία 2000/60 (μέτρα των Σ.Δ., μηχανισμοί παρακολούθησης, ελέγχου, κ.α.). Μέχρι σήμερα τα Σχέδια Διαχείρισης για όλα τα υδατικά διαμερίσματα έχουν εκπονηθεί και τα περισσότερα από αυτά έχουν εγκριθεί, ενώ το σχέδιο διαχείρισης της Θεσσαλίας αναμένεται να εγκριθεί. Απομένει όμως η υλοποίηση όσων μέτρων προβλέπονται στα Σ.Δ ανά Υ.Δ (δράσεις-υποδομές, κ.α) και όσων θα αποφασίζει στο μέλλον ο ΦΟ.Δ.Υ.
6. Τέλος προς την κατεύθυνση ενός σύγχρονου συστήματος διαχείρισης επιβάλλεται η ύπαρξη αξιόπιστου συστήματος εφαρμογής δράσεων και υποδομών (όργανα υλοποίησης των δράσεων και έργων), στα πλαίσια του προγραμματισμού των ΦΟ.Δ.Υ. και όσων προβλέπονται στα Σ.Δ. Οι ήδη υπάρχουσες υπηρεσίες για τα έργα ανά χρήση νερού (Περιφέρειες, ΟΤΑ-ΔΕΥΑ, ΔΕΗ, κλπ.) και για την παρακολούθηση της ποιότητας νερού, θα πρέπει ενδεχομένως να ενισχυθούν, να αναδιαρθρωθούν ή και αναβαθμιστούν, στις περιπτώσεις που αυτό κριθεί αναγκαίο από τους πολιτικούς προϊσταμένους των υπηρεσιών αυτών.

α/α	ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΝΟΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ Δ.Υ	ΤΙ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ	ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΥΛΟΠΟΙΗΘΕΙ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1	Θεσμοθέτηση-καθιέρωση <u>Διαχείρισης νερού κατά Λεκάνη Απορροής Ποταμού (ΛΑΠ)-Υδατικό Διαμέρισμα (Υ.Δ.)</u> .	Είχε θεσμοθετηθεί με τον Ν. 1739/87 και προβλέπεται ήδη στον Ν. 3199/2003.	Ουσιαστική αλλά και πρακτική εφαρμογή της Διαχείρισης νερού κατά ΛΑΠ-Υδατικό Διαμέρισμα, υπό ενιαίο κέντρο αποφάσεων.	
2	Θεσμοθέτηση – Καθιέρωση της συμμετοχής των χρηστών στην Διαχείριση.	<u>Προβλέπονται στη ισχύουσα νομοθεσία (Ν. 3199/2003) :</u> Περιφερειακά Συμβούλια Υδάτων (με γνωμοδοτική αρμοδιότητα).	Λειτουργία και ουσιαστική συμμετοχή των χρηστών στα όργανα Διαχείρισης Υδάτων, με αποφασιστική γνώμη και αρμοδιότητα σε βασικά ζητήματα στα Υ.Δ.	
3	Θεσμοθέτηση – Καθιέρωση αυτοτελών οργάνων – Φορέων Διαχείρισης Υδάτων κατά Υ.Δ. (πολιτικό όργανο). Οι «ΦΟ.Δ.Υ» θα είναι υπό την αρμοδιότητα και τις κατευθύνσεις των συναρμόδιων Υπουργείων και της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων.	Στον Ν. 3199/2003, προβλέπεται η αρμοδιότητα να ασκείται από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση, όπου και όσο συμπίπτουν γεωγραφικά με τα Υ.Δ., χωρίς διακριτό και αυτοτελές σύστημα διοίκησης για τα νερά.	Δημιουργία αυτοτελών οργάνων Διαχείρισης Υδάτων (ΦΟ.Δ.Υ.) κατά Υ.Δ. με την συμμετοχή του κράτους, Περιφέρειας, ΧΡΗΣΤΩΝ*, ΟΤΑ, επιστημονικών & κοινωνικών φορέων, κ.α.	<u>Η δημιουργία και η λειτουργία ΦΟ.Δ.Υ δεν θα επηρεάζει την λειτουργία και τις δομές των υφιστάμενων συστημάτων</u> *ΔΕΥΑ, άρδευση (ΤΟΕΒ-ΓΟΕΒ), Βιομηχανικοί χρήστες, Τουρισμός, Δάση, κ.α.
4	Η ύπαρξη ενός επιτελικού οργάνου (υπηρεσιακό) για την υλοποίηση των στόχων και του προγράμματος του ΦΟ.Δ.Υ.	Ήδη ο Ν. 3199/2003 καθιέρωσε την Δ/ση Υδάτων (Δ.Υ), η οποία όμως λειτουργεί στα πλαίσια της Αποκ/νης Διοίκησης.	Η Δ.Υ να λειτουργεί στην υπηρεσία του ΦΟ.Δ.Υ, με την ενίσχυση της (σε προσωπικό) και την τυχόν αναβάθμιση (σε οργάνωση-μέσα), σε συνεργασία με την ΕΓΥ.	Να είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις νέες συνθήκες (εφαρμογή των μέτρων που προβλέπουν τα Σ.Δ., κ.α.).

5	Σχεδιασμός, προγραμματισμός και υλοποίηση όλων όσων προβλέπονται στο Θεσμικό πλαίσιο και στην Οδηγία 60/2000 (μέτρα των Σ.Δ., μηχανισμοί παρακολούθησης, ελέγχου, κ.α.).	Εκπονήθηκαν ήδη τα Σχέδια Διαχείρισης (Σ.Δ.) σε όλα τα Υ.Δ. Ήδη πολλά από αυτά έχουν εγκριθεί (ΦΕΚ), ενώ αναμένεται η έγκριση του Σ.Δ και στο Υ.Δ. Θεσσαλίας.	Υλοποίηση όσων μέτρων προβλέπονται στα Σ.Δ ανά Υ.Δ (δράσεις-υποδομές, κ.α) και στο πρόγραμμα δράσης των ΦΟ.Δ.Υ.	
6	Ύπαρξη αξιόπιστου συστήματος εφαρμογής δράσεων και υποδομών (όργανα υλοποίησης των δράσεων και έργων), στα πλαίσια του προγραμματισμού των ΦΟ.Δ.Υ. και όσων προβλέπονται στα Σ.Δ.	Ήδη υπάρχουν και λειτουργούν οι υπηρεσίες για τα έργα ανά χρήση (Περιφέρειες, ΟΤΑ-ΔΕΥΑ, ΔΕΗ, κ.α.),για την παρακολούθηση και τον έλεγχο ποιότητας νερού (ΔΕΥΑ,κ.α).	Ενίσχυση-αναδιάρθρωση και αναβάθμιση (μόνο όπου κριθεί αναγκαίο) από τους επικεφαλής πολιτικούς των φορέων (Περιφερειάρχες, Δήμαρχοι).	Η γενική ιδέα είναι τα υπάρχοντα όργανα υλοποίησης Έργων, ή μέτρων και δράσεων να διατηρηθούν.